

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1998-1999

27 JANVIER 1999

Proposition de loi étendant la faculté d'attribution préférentielle dans les cas de décès et de divorce d'époux mariés sous le régime de la séparation de biens

(Déposée par Mme Jeanmoye)

DÉVELOPPEMENTS

L'article 1446 du Code civil dispose que lorsque le régime légal prend fin par le décès d'un des époux, le conjoint survivant peut se faire attribuer par préférence, moyennant soulte s'il y a lieu, un des immeubles servant au logement de la famille avec les meubles meublants qui le garnissent et l'immeuble servant à l'exercice de sa profession avec les meubles à usage professionnel qui le garnissent.

L'article 1447 du Code civil prévoit que lorsque le régime légal prend fin par le divorce, la séparation de corps ou la séparation de biens, chacun des époux peut, au cours des opérations de liquidation, demander au tribunal de faire application à son profit des dispositions visées à l'article 1446.

Le tribunal statue en considération des intérêts sociaux et familiaux en cause et des droits de récompense ou de créance au profit de l'autre époux.

Le tribunal fixe la date de l'exigibilité de la soulte éventuelle.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1998-1999

27 JANUARI 1999

Wetsvoorstel strekkende om de mogelijkheid van toewijzing bij voorrang uit te breiden tot het geval van overlijden en echtscheiding van echtgenoten die gehuwd zijn onder het stelsel van scheiding van goederen

(Ingediend door mevrouw Jeanmoye)

TOELICHTING

Volgens artikel 1446 van het Burgerlijk Wetboek kan de langstlevende echtgenoot wanneer het wettelijk stelsel eindigt door het overlijden van een der echtgenoten, tegen opleg indien daartoe grond bestaat, zich bij voorrang doen toewijzen een van de onroerende goederen die tot gezinswoning dient, samen met het aldaar aanwezige huisraad, en het onroerend goed dat dient voor de uitoefening van zijn beroep, samen met de roerende zaken die aldaar aanwezig zijn voor beroepsdoeleinden.

Artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat wanneer het wettelijk stelsel eindigt door echtscheiding, scheiding van tafel en bed of scheiding van goederen, elk der echtgenoten in de loop van de vereffeningprocedure aan de rechtbank te zijnen voordele toepassing van artikel 1446 kan vragen.

De rechtbank beslist met inachtneming van de maatschappelijke en gezinsbelangen die erbij betrokken zijn en van vergoedings- of vorderingsrechten van de andere echtgenoot.

De rechtbank bepaalt de datum waarop de eventuele opleg opeisbaar wordt.

Ces articles permettent donc à l'un des époux de faire mettre dans son lot, au moment du partage, tout ou partie des biens meubles et immeubles qu'ils décrivent.

Cette faculté s'apparente étroitement à celle qui existait sous le Code Napoléon sous le nom de « reprise sur prisée ».

Cette clause tend à garantir l'attribution à l'époux de biens présentant pour lui un intérêt particulier, d'ordre moral ou professionnel. Elles écartent le partage, la licitation ou la vente à titre de licitation.

Elle ne confère au bénéficiaire aucun avantage patrimonial direct: si la valeur des biens attribués par préférence excède celle des droits de l'attributaire dans la masse, celui-ci sera redevable d'une soulte (Répertoire notarial, T. V, IIe partie, livre I, Bruxelles, Larcier, 1980, n° 285; Répertoire Pratique du Droit belge, V^o Régimes matrimoniaux (Droit interne), T. VI, complément, Bruxelles, Bruylant, 1983, n° 1363).

En cas de dissolution par le décès d'un des époux, la faculté appartient de plein droit et sans restriction au conjoint survivant.

En cas de dissolution pour une autre cause, elle appartient à celui des conjoints que le tribunal désigne, s'il y a lieu.

Le législateur belge a prévu la technique de l'attribution préférentielle à plusieurs reprises au profit du conjoint survivant, notamment dans les dispositions suivantes:

1° aux articles 2 ancien et 4 de la loi du 16 mai 1900 sur le régime successoral des petits héritages;

2° à l'article 745^{quater}, § 2, du Code civil, tel qu'introduit par la loi du 14 mai 1981 modifiant les droits successoraux du conjoint survivant;

3° à l'article 915bis, § 2, du même Code introduit par la même loi (technique analogue).

Aucune de ces dispositions n'exclut celles des articles 1446 et 1447 du Code civil. Plusieurs d'entre elles s'appliqueront concurremment s'il y a lieu, lorsque le conjoint survivant peut invoquer le bénéfice de chacune (RPDB, *op. cit.*, n° 1373; Rép. Not., *op. cit.*, n° 287).

La possibilité pour les époux de se faire attribuer par préférence les immeubles visés à l'article 1446 du Code civil existe donc aussi, hormis le cas de la dissolution du régime légal par le décès du conjoint, lorsque le régime légal prend fin par le divorce ou la sépa-

Op basis van die artikelen kan een van de echtgenoten bij de verdeling alle door hen beschreven roerende en onroerende goederen of een gedeelte daarvan doen opnemen in de bij de scheiding toegewezen goederen.

Deze mogelijkheid leunt nauw aan bij de « reprise sur prisée » die voorkwam in de « Code Napoléon ».

Deze bepalingen garanderen dat de goederen die voor de echtgenoot een bijzonder moreel of beroepsbelang vertonen, hem worden toegewezen. Zij sluiten de mogelijkheid van verdeling, veiling of gerechtelijke verkoop uit.

Aan de rechthebbende verschaffen zij geen enkel rechtstreeks vermogenrechtelijk voordeel: gesteld dat de bij voorrang toegewezen goederen meer waard zijn dan de rechten die de verkrijger kan doen gelden op de boedel, dan moet de verkrijger een opleg betalen (*Répertoire notarial*, deel V, tweede deel, boek I, Brussel, Larcier, 1980, nr. 285; *Répertoire pratique du Droit belge, sub Régimes matrimoniaux (Droit interne)*, deel VI, supplément, Brussel, Bruylant, 1983, nr. 1363).

In geval van ontbinding van het huwelijk door het overlijden van een van de echtgenoten gaat die mogelijkheid van rechtswege en zonder enige beperking over op de overlevende echtgenoot.

In geval van ontbinding om een andere reden gaat die mogelijkheid over op de echtgenoot die door de rechtbank eventueel wordt aangewezen.

De Belgische wetgever heeft bij herhaling gekozen voor de toewijzing bij voorrang ten gunste van de overlevende echtgenoot, onder meer:

1° in artikel 2 (thans opgeheven) en artikel 4 van de wet van 16 mei 1900 tot erfregeling van de kleine nalatenschappen;

2° in artikel 745^{quater}, § 2, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 14 mei 1981 tot wijziging van het erfrecht van de langstlevende echtgenoot;

3° in artikel 915bis, § 2, van hetzelfde Wetboek, ingevoegd bij dezelfde wet (analoge techniek).

Geen enkele van die bepalingen belet dat de artikelen 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek toepassing krijgen. Verscheidene daarvan worden eventueel gelijktijdig toegepast wanneer de overlevende echtgenoot daarop aanspraak kan maken (RPDB, *o.c.*, nr. 1373; *Rép. Not. o.c.*, nr. 287).

De mogelijkheid voor een echtgenoot om zich de in artikel 1446 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde onroerende goederen bij voorrang te laten toewijzen geldt dus ook, behalve bij ontbinding van het wettelijk stelsel door het overlijden van de andere echtge-

ration de corps pour cause déterminée ou la séparation de biens judiciaire (Rep. Not., T. V, IIe partie, livre I, Bruxelles, Larcier, 1980, n° 288; RPDB, *op. cit.*, n° 1386).

En cas de divorce ou séparation de corps par consentement mutuel, l'attribution par préférence de ces immeubles est un des objets des conventions préalables à divorce, que doivent conclure les époux décidés à divorcer ou à se séparer de corps par consentement mutuel (article 1287 du Code judiciaire). L'article 1447 du Code civil ne s'applique donc pas dans ce cas (Rapport Hambye, pp. 76-77).

En cas de modification du régime matrimonial au cours du mariage, cette attribution doit faire également l'objet des conventions préalables que doivent conclure les époux décidés à changer de régime matrimonial (article 1394 du Code civil).

Dans ces cas, toute intervention du juge est inutile puisque les époux sont contraints de s'entendre sur tous les points que soulève le règlement de leurs droits respectifs, à peine de ne pouvoir entamer la procédure (Rép. Not., *op. cit.*, n° 290; voy. aussi, RPDB, *op. cit.*, n° 1386; Ch. Simon, *Le régime légal: liquidation et partage du patrimoine commun*, Annales de droit, 1977, p. 261-262, n° 36 a).

La première des conditions communes aux articles 1446 et 1447 du Code civil, requises pour l'exercice du droit d'attribution préférentielle est que le régime adopté soit un régime de communauté.

La seconde est que le bien à reprendre dépende du patrimoine commun (RPDB, *op. cit.*, n° 1374; H. Casman, *Aantekeningen bij artikel 1447 BW en de toewijzing bij voorrang na echtscheiding*, RTDF, 2/1990, p. 124, n° 40).

L'article 1447 du Code civil, en particulier, pose différents problèmes d'application liés plus particulièrement au moment auquel les époux ont contracté mariage et au moment auquel leur régime a été dissous.

Les articles 1446 et 1447 du Code civil ont été introduits par la loi sur les régimes matrimoniaux et sont dès lors entrés en vigueur avec la loi, à savoir le 28 septembre 1976. L'attribution préférentielle peut être revendiquée, dans le régime de la communauté légale, dès que la demande en divorce est postérieure au 27 septembre 1977 (RGDC, 1995, p. 365, n° 21 et références).

noot, wanneer het wettelijk stelsel eindigt door echtscheiding, scheiding van tafel en bed op grond van bepaalde feiten, of gerechtelijke scheiding van goederen (*Rép. Not.* deel V, tweede deel, boek I, Brussel, Larcier, 1980, nr. 288; RPDB, *o.c.*, nr. 1386).

Bij echtscheiding of scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming wordt de toewijzing bij voorrang van die onroerende goederen opgenomen in de overeenkomsten vóór de echtscheiding, die de echtgenoten moeten sluiten wanneer ze besloten hebben tot echtscheiding of scheiding van tafel en bed door onderlinge toestemming over te gaan (artikel 1287 van het Gerechtelijk Wetboek). In dat geval krijgt artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek geen toepassing (Verslag Hambye, blz. 76-77).

Wijzigen de echtgenoten hun huwelijksvermogensstelsel tijdens het huwelijk, dan moet deze toewijzing ook worden opgenomen in de voorafgaande overeenkomsten die de echtgenoten moeten sluiten wanneer zij een ander huwelijksvermogensstelsel willen aannemen (artikel 1394 van het Burgerlijk Wetboek).

In die gevallen hoeft de rechter niet op te treden omdat de echtgenoten tot een overeenkomst moeten komen over alle punten die de regeling van hun respectieve rechten meebrengt want anders kunnen zij de procedure niet op gang brengen (Rép. Not., *o.c.*, nr. 290; cf. eveneens RPDB, *o.c.*, nr. 1386; Ch. Simon, *Le régime légal: liquidation et partage du patrimoine commun*, Annales de droit, 1977, blz. 261-262, nr 36 a).

De eerste gemeenschappelijke voorwaarde van de artikelen 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek om het recht van toewijzing bij voorrang te kunnen uitoefenen, is dat het huwelijksvermogensstelsel een gemeenschap moet bevatten.

De tweede voorwaarde bestaat erin dat het toe te wijzen goed deel uitmaakt van het gemeenschappelijk vermogen (RPDB, *o.c.*, nr. 1374; H. Casman, *Aantekeningen bij artikel 1447 BW en de toewijzing bij voorrang na echtscheiding*, RTDF, 2/1990, blz. 124, nr. 40).

Vooraf artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek roept bij de toepassing problemen op die te maken hebben met het tijdstip waarop het huwelijksvermogensstelsel is ontbonden.

De artikelen 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek zijn ingevoegd door de wet op de huwelijksvermogensstelsels. Zij zijn bijgevolg samen met die wet in werking getreden op 28 september 1976. In het stelsel van wettelijke gemeenschap van goederen kan de toewijzing bij voorrang worden gevorderd wanneer het verzoek tot echtscheiding dateert van na 27 september 1977 (RGDC, 1995, blz. 365, nr. 21 en referenties).

L'attribution préférentielle, par contre, ne peut être appliquée aux époux mariés sous un régime de communauté conventionnelle (notamment la communauté universelle ou la communauté réduite aux acquêts ou, encore les sociétés d'acquêts adjointes au régime de séparation de biens) antérieur à la loi du 14 juillet 1976 et ce, même si les époux ont divorcé après le 27 septembre 1977 (RGDC, p. 365, n° 21).

Les articles 1446 et 1447 du Code civil ont trait exclusivement à la liquidation du régime de communauté, ainsi qu'il ressort de la place que ces dispositions occupent dans le Code civil (Livre III, Titre V, «Des Régimes matrimoniaux», chapitre II «Du régime légal», section 5 «De la dissolution du régime légal»).

Ainsi, les époux qui sont mariés sous le régime de la séparation de biens pure et simple ne peuvent jamais demander l'application des articles 1446 et 1447 du Code civil, et cela quelle que soit la date à laquelle le mariage a été contracté ou dissous.

L'attribution préférentielle pourrait toutefois être demandée pour un bien qui ferait partie d'une société d'acquêts liée à un régime de séparation de biens (H. Casman, *o.c.*, p. 120, n° 24).

L'attribution, qu'elle ait lieu de plein droit (article 1446 du Code civil) ou qu'elle ait été décidée par le juge (article 1447 du Code civil) ne peut porter que sur des biens communs. Parmi ceux-ci, elle ne peut porter que sur les biens suivants: un des immeubles (résidence principale ou secondaire) servant au logement de la famille avec les meubles qui le garnissent, et/ou l'immeuble servant à l'exercice de la profession de l'époux demandeur — ou à l'exercice d'une profession commune aux époux mais non exclusivement à l'exercice de la profession du conjoint — avec les meubles à usage professionnel qui le garnissent. S'il paraît sûr que l'époux bénéficiaire peut se faire attribuer l'immeuble sans les meubles, le point de savoir s'il peut prétendre à ceux-ci sans celui-là est controversé dans la doctrine (RPDB, *o.c.*, n° 1370; pro: L. Raucant, *Les Régimes matrimoniaux*, Academia-Bruylant, 1988, p. 239, n° 288; *Rép. Not.*, *o.c.*, p. 130, n° 285; H. Casman, *o.c.*, 123-124, nos 34 à 39).

Lorsque l'attribution préférentielle est demandée dans le cadre de l'article 1447 du Code civil, le tribunal décide en tenant compte de deux éléments: d'une part, les intérêts sociaux et familiaux, et, d'autre part,

De toewijzing bij voorrang krijgt daarentegen geen toepassing wanneer de echtgenoten het huwelijk hebben aangegaan onder een stelsel van bedongen gemeenschap (meer bepaald de algehele gemeenschap, de gemeenschap van aanwinsten of nog de gemeenschap van aanwinsten bij een stelsel van scheiding van goederen) die dateert van vóór de wet van 14 juli 1976, ook al zijn de echtgenoten uit de echt gescheiden na 27 september 1977 (RGDC, blz. 365, nr. 21).

Uit de plaats die de artikelen 1446 en 1447 in het Burgerlijk Wetboek bekleden (boek III, titel V, «Huwelijksvermogensstelsels», hoofdstuk II «Wettelijk Stelsel», afdeling 5 «Ontbinding van het wettelijk stelsel») valt af te leiden dat zij uitsluitend handelen over de vereffening van het stelsel van gemeenschap van goederen.

Zo kunnen echtgenoten gehuwd onder het stelsel van zuivere scheiding van goederen nooit de toepassing vorderen van de artikelen 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek ongeacht wanneer het huwelijk werd aangegaan of ontbonden.

Men zou de toewijzing bij voorrang wel kunnen vragen wanneer het een goed betreft dat deel uitmaakt van een gemeenschap van aanwinsten bij een stelsel van scheiding van goederen (H. Casman, *o.c.*, blz. 120, nr. 24).

Of de toewijzing van rechtswege plaatsheeft overeenkomstig artikel 1446 van het Burgerlijk Wetboek dan wel of de rechter daartoe beslist overeenkomstig artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek, in beide gevallen kan zij alleen slaan op gemeenschappelijke goederen. Bovendien kan het alleen gaan om de volgende gemeenschappelijke goederen: een van de onroerende goederen die tot gezinswoning dient (hoofdverblijfplaats of tweede verblijfplaats) samen met het aldaar aanwezige huisraad en/of het onroerend goed dat dient voor de uitoefening van het beroep van de echtgenoot-eiser — of voor de uitoefening van een gemeenschappelijk beroep van beide echtgenoten doch niet uitsluitend voor de uitoefening van het beroep door de andere echtgenoot — samen met de roerende zaken die daar aanwezig zijn voor beroepsdoeleinden. Ook al staat het vast dat de rechthebbende echtgenoot zich het onroerend goed kan laten toewijzen zonder de roerende zaken, toch is de rechtsleer het niet eens over de vraag of hij aanspraak kan maken op de roerende zaken indien het onroerend goed hem niet wordt toegewezen (RPDB, *o.c.*, nr. 1370; pro: L. Raucant, *Les Régimes matrimoniaux*, Academia-Bruylant, 1988, blz. 239, nr. 288; *Rép. Not. o.c.*, blz. 130, nr. 285; H. Casman, *o.c.*, blz. 123-124, nr. 34 tot 39).

Wordt de toewijzing bij voorrang gevorderd volgens artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek, dan houdt de rechter rekening met twee aspecten: enerzijds de maatschappelijke en gezinsbelangen en

les droits de récompense (ou de créance) de l'autre époux.

L'expression «intérêts sociaux et familiaux» est empruntée à l'article 1751, alinéa 2 nouveau, du Code civil français : elle vise essentiellement les intérêts réciproques, tant moraux que matériels, des époux et des enfants qui font partie de leur ménage. Elle autorise notamment les applications suivantes :

— en cas de séparation de biens judiciaire, il s'agit de l'intérêt de l'époux, qui a demandé et obtenu la séparation, de soustraire l'immeuble familial aux poursuites des créanciers du conjoint, postérieures à la demande (Rapport Hambye, p. 77).

— en cas de divorce ou de séparation de corps pour cause déterminée, l'immeuble affecté au logement de la famille sera attribué à l'époux divorcé auquel la justice a confié la garde de l'enfant commun (L. Raucent, *o.c.*, p. 238, n° 287 et références; Ch. Simon, *o.c.*, p. 262, n° 36b; RPDB, *o.c.*, p. 828, n° 1389), voire à celui qui y avait obtenu judiciairement sa résidence séparée (RPDB, *ibidem*; L. Raucent, *ibidem*).

Pour déterminer l'existence de l'affectation considérée, on se place au moment de l'introduction de la demande en divorce ou en séparation de corps, non de celle fondée sur l'article 1447 du Code civil.

En revanche, reste indifférente la circonstance que le demandeur eût obtenu le divorce ou la séparation de corps aux torts exclusifs du conjoint, car la faculté établie par l'article 1447 du Code civil n'a aucun caractère indemnitaire (RPDB, *o.c.*, p. 829, n° 1389; J.L. Renchon, L'attribution préférentielle, après le divorce, de l'immeuble ayant servi de logement à la famille, note sous Bruxelles (7e Chambre), 10 juin 1986, Revue trimestrielle de droit familial, 1988, p. 151).

Le tribunal, dans sa décision, doit également examiner si l'attribution sollicitée ne met pas en péril le règlement des créances que le conjoint du demandeur possède contre celui-ci, ni des récompenses qu'il peut faire valoir contre le patrimoine commun ou dont ce dernier bénéficie à charge du demandeur (RPDB, *o.c.*, n° 1390; Rapport Hambye, p. 76; L. Raucent, *o.c.*, p. 238, n° 287).

Des raisons d'équité commandent que la faculté offerte par les articles 1446 et 1447 du Code civil soit ouverte aux époux mariés sous un régime de séparation de biens, dans la mesure où l'immeuble familial

anderzijds de vergoedings- (of vorderings)rechten van de andere echtgenoot.

De termen «maatschappelijke en gezinsbelangen» zijn ontleend aan artikel 1751, tweede lid (nieuw) van het Frans Burgerlijk Wetboek. Zij verwijzen in hoofdzaak naar de wederzijdse belangen, zowel morele als materiële, van de echtgenoten en de kinderen die deel uitmaken van hun gezin. Zij bieden de volgende toepassingsmogelijkheden :

— bij gerechtelijke scheiding van goederen gaat het om het belang van de echtgenoot die de scheiding heeft gevorderd en gekregen, om de gezinswoning te onttrekken aan de schuldeisers van de andere echtgenoot, die na de scheiding komen opdagen (verslag Hambye, blz. 77).

— bij echtscheiding of scheiding van tafel en bed op grond van bepaalde feiten gaat het onroerend goed dat tot gezinswoning dient, naar de uit de echt gescheiden echtgenoot aan wie de rechter het hoede-recht over het gemeenschappelijk kind heeft opgedragen (L. Raucent, *o.c.*, blz. 238, nr. 287 en referenties; Ch. Simon, *o.c.*, blz. 262, nr. 36b; RPDB, *o.c.*, blz. 828, nr. 1389) zelfs aan de echtgenoot die van de rechter de gezinswoning als afzonderlijke verblijfplaats heeft gekregen (RPDB, *ibidem*, L. Raucent, *ibidem*).

Om na te gaan of het goed de bedoelde bestemming heeft, gaat men uit van het tijdstip waarop de vordering tot echtscheiding of tot scheiding van tafel en bed is ingesteld en niet van het tijdstip waarop de vordering is ingesteld volgens artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek.

Van geen belang daarentegen is de omstandigheid dat de eiser de echtscheiding of de scheiding van tafel en bed heeft gekregen en de andere echtgenoot volledig in het ongelijk werd gesteld, want de mogelijkheid van artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek heeft geen schadeloosstelling tot gevolg (RPDB, *o.c.*, blz. 829, nr. 1389; J.L. Renchon, L'attribution préférentielle, après le divorce, de l'immeuble ayant servi de logement à la famille, voetnoot bij Brussel (7e Kamer), 10 juni 1986, Revue trimestrielle de droit familial, 1988, blz. 151).

In zijn beslissing moet de rechtbank ook nagaan of de gevraagde toewijzing de betaling niet in het gedrang dreigt te brengen van de schuldvorderingen die de echtgenoot van de eiser bezit op deze laatste, noch van de vergoedingen die hij kan laten gelden op het gemeenschappelijk vermogen of waarop hij recht heeft ten laste van de eiser (RPDB, *o.c.*, nr. 1390, verslag Hambye, blz. 76; L. Raucent, *o.c.*, blz. 238, nr. 287).

De billijkheid verwacht dat de mogelijkheid in de artikelen 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek ook openstaat voor echtgenoten gehuwd onder het stelsel van scheiding van goederen indien het onroer-

ou professionnel sur lequel porte la demande d'attribution est indivis entre les époux.

L'intérêt familial ne commande-t-il pas dans ce cas de maintenir au sein de la famille l'immeuble qui lui a servi de logement? L'intérêt professionnel ne commande-t-il pas d'attribuer à l'époux demandeur l'immeuble commun dans lequel il a exercé sa profession?

Actuellement, dans la plupart des cas de divorce pour cause déterminée d'époux mariés sous le régime de la séparation de biens, l'immeuble familial ou professionnel indivis est soumis aux aléas de la vente publique. Souvent, l'époux le plus offrant, qui n'est pas nécessairement celui qui bénéficie de la garde des enfants ou celui pour qui l'immeuble présente un intérêt professionnel, en est déclaré adjudicataire.

Tant l'équité que la prise en compte de l'intérêt familial et/ou professionnel en cause commande de l'attribuer immédiatement à l'époux demandeur, par le mécanisme de l'attribution préférentielle et sans les formalités longues et coûteuses de la vente publique, pour autant que les critères retenus par le tribunal pour l'application de l'article 1447 du Code civil soient rencontrés et moyennant le paiement d'une soulte éventuelle.

COMMENTAIRE DE L'ARTICLE

Article 2

Il semble plus conforme à l'équité de prévoir la faculté d'attribution préférentielle en cas de dissolution du régime de séparation pure et simple, par décès ou par divorce, lorsque les biens sur lesquels porte la demande d'attribution préférentielle sont indivis entre les époux.

C'est l'objet du présent article, qui insère un article 1469*bis* dans la section 1, du chapitre IV, titre V, livre III, du Code civil qui traite de la séparation de biens conventionnelle.

L'article 1469, alinéa 2, du Code civil qui soumet le rachat par l'un des époux de la part de son conjoint aux formalités de la vente publique ou à l'autorisation du tribunal, n'y fait pas obstacle. Cette disposition répond à une crainte qu'avait le législateur qu'un époux endetté ne cède à trop bon compte ses droits indivis à son conjoint au détriment de ses créanciers. Est visée la cession de droit indivis moyennant un prix

rend goed dat tot gezinswoning of voor de uitoefening van het beroep dient en waarop de eis tot toewijzing slaat, een onverdeeld goed is van de echtgenoten.

Het gezinsbelang is er dan het best mee gediend wanneer het onroerend goed dat als gezinswoning dient, ook bij het gezin blijft. Ook de beroepsbelangen zijn beter gediend wanneer de echtgenoot-eiser het gemeenschappelijk onroerend goed toegewezen krijgt waarin hij zijn beroep uitoefent.

Wanneer de echtgenoten gehuwd zijn onder het stelsel van scheiding van goederen en zij uit de echt scheiden op grond van bepaalde feiten, moet het onverdeelde onroerende goed dat als gezinswoning of voor beroepsgebruik is bestemd, bij de huidige stand van de wetgeving en in het merendeel van de gevallen openbaar worden verkocht met alle risico's van dien. In die gevallen gaat het goed meestal naar de echtgenoot die de hoogste prijs biedt, ook al heeft die noodzakelijk het hoederecht over de kinderen of heeft hij het goed niet nodig voor de uitoefening van zijn beroep.

Om zowel redenen van billijkheid als van gezinsbelang en/of beroepsbelang is het nodig het goed onmiddellijk toe te wijzen aan de echtgenoot-eiser via de toewijzing bij voorrang en zonder de omslachtige en kostbare vormvereisten van de openbare verkoping te moeten doorlopen op voorwaarde evenwel dat voldaan is aan de criteria die de rechtbank in aanmerking neemt om artikel 1447 van het Burgerlijk Wetboek toe te passen en mits er eventueel een opleg wordt betaald.

TOELICHTING BIJ HET ARTIKEL

Artikel 2

Wordt de mogelijkheid van toewijzing bij voorrang uitgebreid tot de gevallen waarin het stelsel van zuivere scheiding van goederen door overlijden of door echtscheiding wordt ontbonden, dan lijkt het billijk te bepalen dat de goederen waarop de eis tot toewijzing bij voorrang slaat, onverdeeld zijn tussen de echtgenoten.

Dat is precies het doel van het voorgestelde artikel 2, dat een artikel 1469*bis* (nieuw) wil invoegen in afdeling 1, hoofdstuk IV, titel V, boek III, van het Burgerlijk Wetboek, dat handelt over de bedongen scheiding van goederen.

Artikel 1469, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, volgens hetwelk de ene echtgenoot het aandeel van de andere in een of meer goederen slechts kan inkopen op een openbare verkoping of met machtiging van de rechter, vormt daartoe geen beletsel. Die bepaling was ingegeven door de vrees van de wetgever dat een echtgenoot met schulden zijn onverdeelde rechten te goedkoop zou overdragen aan zijn

en espèces, mais non le partage proprement dit, c'est-à-dire une attribution de biens indivis en nature à chacun des indivisaires, qu'il est toujours possible d'effectuer sans ces formalités et sans cette autorisation (voy. à ce sujet, L. Raucent, *o.c.*, p. 314 n° 380 et références citées). Par ailleurs, de manière générale, l'article 1469 du Code civil qui impose ces formalités spéciales n'est pas applicable au partage qui a lieu après la dissolution (L. Raucent, *o.c.*, p. 323, n° 396).

Dominique JEANMOYE.

*
* *

PROPOSITION DE LOI

Article premier

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution

Art. 2

Dans le livre III, titre V, chapitre IV, section 1 du Code civil est ajouté un article 1469*bis*, rédigé comme suit :

«*Art. 1469bis.* — Les dispositions des articles 1446 et 1447 du Code civil sont applicables en cas de dissolution du régime, par le décès d'un des époux ou par le divorce. »

Dominique JEANMOYE.

echtgenoot ten nadele van zijn schuldeisers. Hier is evenwel bedoeld de overdracht van onverdeelde rechten in contanten doch niet de eigenlijke verdeling, dit wil zeggen een toewijzing van onverdeelde goederen in natura aan elk van de personen die bij het onverdeeld recht zijn betrokken, die altijd mogelijk is zonder openbare verkoping en zonder machtiging van de rechter (*cf.* L. Raucent, *o.c.*, blz. 314, nr. 380 en vermelde referenties). Voorts is het zo dat artikel 1469 van het Burgerlijk Wetboek, dat die bijzondere vormvereisten oplegt, in de regel niet van toepassing is op de verdeling na de ontbinding (L. Raucent, *o.c.*, blz. 323, nr. 396).

*
* *

WETSVOORSTEL

Artikel 1

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In boek III, titel V, hoofdstuk IV, afdeling 1, van het Burgerlijk Wetboek, wordt een artikel 1469*bis* ingevoegd, luidende :

«*Art. 1469bis.* — Het bepaalde in de artikelen 1446 en 1447 van het Burgerlijk Wetboek is van overeenkomstige toepassing wanneer het stelsel wordt ontbonden door het overlijden van een van de echtgenoten of door echtscheiding. »